

Vse, kar je
 v slovenski
 gospodarstvu
 in v njegovih
 razlozih, je
 v tem listu
 objavljeno.

Slovenska se pravi
 gospodarstva v tiskanih
 in pisanih, kar je
 v tem listu.

Slovenski listi so
 v tiskanih in pisanih
 in v tem listu.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Slovenski listi so
 v tiskanih in pisanih
 in v tem listu.

Slovenski listi so
 v tiskanih in pisanih
 in v tem listu.

Slovenski listi so
 v tiskanih in pisanih
 in v tem listu.

Slovenski listi so
 v tiskanih in pisanih
 in v tem listu.

Štev. 52.

V Mariboru, dne 29. decembra 1904.

Tečaj XXXVIII.

Veličastno zborovanje.

Cvet slovenskega kmetijskega naroda na Spodnjem Štajerskem je prišel dne 27. t. m. v Maribor na zborovanje, da sliši svoje državne in deželne poslance. Divno Mursko polje, zeleno Pohorje, vinorodne Slovenske gorice, bogato Dravsko polje, rodovitna Dravinska dolina, rajskolepi kraji ob deroči Mislinji, ob bistri Paki, ob sinji Savinji, ob uporni Sotli, ob Jugoslovanki Savi, skratka celi Spodnji Štajer poslal je ta dan v Maribor svoje odposlance. V zborovalni dvorani je bilo zbranih okoli 600 uglednih slovenskih mož. Izmed poslancev so bili navzoči: dr. Hrašovec, dr. Jurtela, Kočevar, dr. Ploj, Robič, Roš, Rožkar, Vošnjak, Žičkar.

Zborovanje odprli predsednik »Sloven. društva« dr. Iv. Mlakar ter priazno pozdravi navzoče poslance in vse zborovalce. Nasprotniki so napadali naše poslance, mi jim hočemo danes dati zadostitev ter pokazati svetu, da volilci stojijo za njimi. (Živio-klici.) Nismo vabili pouličnjakov, da napolnijo zborovalni prostor, kakor se to dogaja pri nasprotajkih, ampak razsodne slovenske može. Na to povabi govornik zborovalce, da si izmed svoje sredine izberejo predsedništvo. Predsednikom je bil izvoljen Fr. Mlakar, veleposestnik v Hošnici, podpredsednikom J. Sinko, župan v Središču, zapisnikarjem urednika Korošec in Leskovar iz Maribora.

Prvi povzame besedo, viharo pozdravljen, dvorni svetnik dr. Mir. Ploj. Ostro

obsoja Körberjevo vlado, ki je edina kriva, da se v državnem zboru ne more nič delati. Körber se drži neumnega načela, da hoče samo takrat Slovancem privoliti kake pravice, ako Nemci to dovolijo. Ker pa Nemci tega ne store, se za Slovane nič ne zgodi. Körber se krčevito drži svojega ministrskega stola. Pred božičem mu je v proračunskem odseku velika večina izrekla svoje neznanje, a Körber tega noče razumeti in noče iti. Slovenci in Hrvati smo se združili s Čehi, da vržemo krivično Körberjevo vlado. (Vsestransko odobravanje.) Glede obstrukcije slovenskih poslancev v deželnem zboru omeni, da je laž, ako nasprotniki trdijo, da smo mi krivi, ako se za kmetijske zadeve nič ne stori. Glasno smo izjavili, da iz obstrukcije izločimo vsak gospodarski predlog. To smo tudi res storili, ko je nemška večina predložila lovski zakon. In enako bi ravnali pri vsakem gospodarskem predlogu. A Nemci ga niso prišli, ampak šli s proračunom. Slovenski poslanci upajo, da so prav ravnali! (Viharni klici: Tako je! Prav ste ravnali!) Nas vodi pri vsem delovanju staro slovensko geslo: Vse za vero, dom, cesarja! (Dolgotrajno, gromovito plaskanje in živjo-klici.)

Drugi govornik je bil deželni odbornik prof. Robič, katerega so zborovalci istakto navdušeno pozdravili. Govoril je o postopanju slovenskih poslancev v deželnem zboru, o obstrukciji. Slovenski poslanci smo stavili in podpirali koj v začetku letošnjega zasedanja mnogo gospodarskih predlogov: deželno zavarovanje poslov, deželno zavarovanje proti egoju in toči, deželno zavarovanje

živine, ustanovitev kmetijskih zadrug, uravnavo Pesnice, uravnavo Sotle, uravnavo Drave, uravnavo Savinje in njenih pritokov, podpore za one, ki so trpeli po toči ali povodnji. Vsi ti predlogi so se odkazali odsekom v posvetovanje. V odsekih imajo Nemci večino in se niso hoteli posvetovati o naših predlogih. Noben naših predlogov razven oni o podpori za poskodovance po toči in povodnji, ni bil rešen. Zraven so nam odklonili tudi kmetijsko šolo in za slovenske trge vsako meščansko šolo. Dne 4. novem. pa so hoteli Nemci rešiti proračun za l. 1905. Ko bi ga rešili, poslali bi nas domov, in vsi slovenski predlogi bi bili nerešeni in pokopani. Valed tega smo rekli: Ne, o proračunu se ne bo razpravljalo, dokler ne prinesete naših gospodarskih predlogov na svetlo. In začeli smo z obstrukcijo! (M. gočni klici: Žvela obstrukcija!) Takoj pa smo izjavili, da ne bomo obstrukcije nobenega gospodarskega predloga. A Nemci predložili predlog zarač. uravnavo Pesnice, Drave, Sotle itd. sploh katerikoli gospodarski predlog, mi bi ne obstrukciji. A Nemci niso hoteli prinesiti nobenega teh predlogov, temveč šli le s proračunom. Nemci so torej krivi, če se zahteva ljudstva niso uresničile. (Klici: Faj, Nemci!) Sedaj pa pišejo in govorijo okoli, da smo slovenski poslanci zabranili koristne predloge. (Klici: Hinaveci! Zopet lažejo!) Na to preide govornik na zadnji nemakutarski shod dne 18. dec. v Mariboru. Z Girstmeyerjem noče polemizirati, ker ga v politiki ne smatra resnim. O Primerju pa zborovalcem dokaza, da je govoril na istem shodu neresnico in da

Listek.

„Tovariši ob smrti!“

Zgodba z bojišča.

Dopisnik »Standarda« poroča sledeči ginljivi dogodek, ki mu ga je pripovedoval japonski častnik iz Kurokijevskega generalnega štaba pri Ljaojanu.

Med bitko je ležalo na golem vrhu nekega griča stotinajst ranjenih vojakov. Ves dan ob vročem soncu je besnel boj, in zdaj so se pomaknili bojujoči naprej, te reveže pa pustili, kakor ostanke razbitih ladij, ki jih vrže na breg besneče morake valovje.

Osem je bilo bradatih, šest pa obratih. Solnce se je nagibalo k zapadu in je svoje rdeče, krvave večerne žarke sipalo na žalostno mandžursko bojišče. Noč se je približevala, da še pomnoži grozo neusmiljene vojake. Ko so se temne sence dvigale iz dolin na vrhove, je strašna zona pretresala srce tem revežem. Začeli so se pomikati bliže drug k drugemu. Sato, katerega noga je bila prebita od kroglice, si je z rokama in z zdravo nogo pomagal, da se je približal k Tanaku, kateremu je granata eno nogo popolnoma razbila. Jamsda si je strgal strajco, da si obveže rano, ki mu je zevala

ob strani. Nakamura je bil zadet v glavo; kroglica mu je prebila možgane, ležal je znak in umiral. Macanoto je dobil kroglico v ramo; šla je skozi in se vjela v tornistru. Kimura je krvavel na glavi. Z velikimi bolečinami so se ranjeni Japonci bližali in začeli drug drugemu obvezovati rane.

Malo proč so ležali Rusi. Niso bili tako težko ranjeni in so se hitreje združili. Sato je rekel, da si obveže nogo, a ta hip je zagledal bradače. Prvi hip se ogleda, če ni blizu puške, da bi nanje streljal, a Tanaka mu reče: »Pusti jih, saj so ti tudi ranjeni!« Sato si je obvezoval nogo dalje in se ni zmenil za Ruse.

Pa ni bilo dolgo, in oči osmerih Rusov in šeststih Japoncev so se zopet srečale, ker so drug drugega opazovali in hoteli izvedeti, kaj sovražnik namerava. Japonci so se zelo bali, kajti Rusov je bilo več, njih pa pravzaprav le pet, ker Nakamura je bil že pol mrtel.

»Brada jih dela bolj divja, kakor so«, reče Tanaka, »glejajo pa čisto krotko.«

»Pogumni ljudje so«, reče Kimura in odganja mušice od ust umirajočega Nakamura. »Ko smo mi včeraj nastakovali grič, so Rusi nas nasprotno napadli. Na čelu jim je bil častnik, ki se je boril kakor lev. Od ran že ves oslavljen, je padel in hotel od-

dati poročniku Kacuru svojo sabljo. »Ne, ne, takemu junaku ne vzamem njegove duše«, je odgovoril ta.

»Mignimo jim, da pridejo sem!« reče Tanaka. »Tako bodo spoznali, da nimamo sovražnih naklepov.«

Japonci so jih vabili z znamenji, in Rusi se začno oprezno bližati. Pozdravili so po vojaško in sedli ob stran svojih sovražnikov. Niso umeli drug drugemu jezika. Vendar so se trudili, da se pomenijo. Rusi so začeli delati znamenja; a Japonci tudi znamenji niso mogli umeti. Nato so molčali in si začeli med seboj pregledovati rane. Ko so Rusi zagledali umirajočega in težko hropečega Nakamura, so se odkrili.

Kimura pa potegne iz žepa knjižico. Bila je ročna knjižica japonsko-ruskih pogovorov, taka navadna zbirka vsakdanjih brez-pomenjavih pogovorov in izrazov. S tem se je začel zanimiv pogovor: Kimura je listal po knjižici in pokazal na vprašanja ali na besedo. Rus je pa zopet poskušal besede za odgovor. Počasi je šlo, pa so se vendar začeli umevati. Preden je noč legla na bojišče, so postali vsi zaupni prijatelji in tovariši. Že so si znali dopovedati, koliko otrok je vsak pustil doma. Tanaka je že iskal besed, da vpraša Rusa, če ni zadovoljen, da je ranjen, saj zdaj je mogoče, da ga pošljejo

o deželnih finančah posebno malo razume. Primer je govoril tudi o podpori za dijaško kuhinjo ter naredil iz dovoljenih 800 K nenkrat 8000 K. (Klici: Vinški trgovec!) Tudi o drugih podporah je govoril Primer neresnico. Mi smo dovolili v seji dne 10. nov. denar za brezobrestna posojila in če se ne izplačajo, so Nemci krivi. (Klici: Čujte, čujte!) In dne 3. novembra smo sklenili podpore za različne uime, te podpore so se še izplačevale, to vem jaz kot deželni odborik, in se bodo tudi drugo leto izplačevale, a sedaj pa pride Primer ter pravi, da smo mi preprečili vse podpore! (Ogorčeni klici proti Primerju: Sram ga bilo!) O Stigerju pravi, da se mu je pri zadnjih volitvah sicer podaril konj, a mož ne zna jezdit. (Velikanski, hrupni smeh. Predsednik zvoní, da se vrne zopet mir.) S Stigerjem pač volilec mariborskega okraja ne bo nič pomagano. Slovenski volilci pa naj bodo prepričani, da njih poslanci vse, kar storijo, storijo le za korist in blagor volilcev. Tako bodo tudi znanprej delovali! (Splošno, glasno odobravanje in klici: Živeli poslanci!)

Predsednik Mlakar otvori razpravo o govorih obeh poslancev. Vsakdo sme govoriti in povedati svoje mnenje! Kmet in poštár Koser iz Sv. Lovrenca pri Ptuj izrazi poslanecem zaupanje ondotnega političnega društva »Save«, gostilničar Novak iz Sv. Bistrice v vrlo saljivem govoru v imenu zavednih volilcev slovenjebistriškega okraja, kmet Pelcl iz Gornje Radgone protestira že sedaj proti temu, da bi nasprotniki današnje zborovalce imenovali zopet kot same »hlapce«, kmet Zemljič iz Radenc izrazi poslanecem zaupanje v imenu zavednih volilcev iz gornje-radgonskega okraja, kaplan Vračko v imenu politič. društva v Jaremini, kaplan Gomilšek v imenu šentlenartskega političnega društva. Odvetnik dr. Rosina vspodbuja volilce k narodni zavednosti ter opozarja na važnost občinskih volitev. Z ozirom na sklep mariborskega občinskega odbora, da se ne smejo rabiti več slovenski napisi, se je priporočalo, odgovarjati na to z znanim pravilom »Svoji k svojim!«

Ker se nihče več ne oglasi k razpravi, predlaga kmet Zemljič iz Radenc, da se stori naslednji sklep:

Na shodu v Mariboru dne 27. decembra 1904 zbrani zaupni močje štajerskih Slovencev izjavijo, da popolnoma odobrujejo došedanje postopanje svojih državnih in deželnih poslancev ter jim z neomajano zaupanjem

nazaj in da zopet vidi doma svoje drage. A Sato je grajal to vprašanje, češ, da bi žalilo vojaško zavest ruskega tovariša.

Tako so potekale ure in noč je razpela svoja črna krila nad bojišče. Bolečine so postajale vedno hujše in mrlica je začela tresti nesrečneže. Nakamura je nehal stokati — njegove bolečine so bile pri kraju. Kimuru se je začelo blesti in zdihoval je po kaplji vode. Sato je tudi trpel grozne bolečine in bi bil na glas zdihoval, pa se je premagoval zaradi Rusov. A ti so razumeli. Eden od njih vzame tri posodice in pokaže s pratom v dolino. Vsi so umeli, da hoče po vode, a so tudi vedili, v kako nevarnost se podaja. Kajti spodaj so bili jarki s sovražniki. Obe armadi sta se še borili za ta grič, in gotovo so si stale obojne prednje straže čisto blizu, pripravljene, da ustrelje vsakoga, ki se približa. Ruski vojak s posodicami stopi naprej in nekaj časa gleda in posluša. Vlada je smrtna tišina. Potem pa izgine v temi. Zdaj se je zadel ob mrlica, zdaj je padel v luknje, katere so izkopale granate.

Ostali so čakali. Vsaka minuta se jim je zdela cela ura. Vse je tiho. Dolgo čakajo. Moral je biti že na dnu doline, morda je že zajel hladne vode in jo nese tovarišem nazaj. A niso ga pričakali. Ležal je že mrtev spodaj, umorjen na tihem od bajoneta, s

naročajo, da neglede na kakršnokoli protivno agitacijo nemčurskega časopisja in južnoštajerskih renegatov, ravnajo tudi znanprej edino le tako, kakor se boče njim po vsakokratnem položaju umestno zdelo, da se približajo izvršitvi slovenskega narodnega in gospodarskega programa.

Predsednik Mlakar izjavi, da se je ta sklep storil enoglasno. Da pa ne bo nihče o tem dvomil, pozivlje navzoče, naj vzdignejo isti roke, ki niso zadovoljni s predlagano resolucijo. Nihče se ne gane! Nato predsednik, ki je z večšo roko vodil veliko zborovanje, zahvali vse zborovalce, da so tako v mnogobrojnem številu prišli na shod in tukaj pokazali poslanecem, da razumejo in odobravalje njih postopanje. Poslanci pa naj gredo spet z novim navdušenjem v boj za svete pravice slovenskega kmeta na Spodnjem Štajerskem. Mi volilci smo za vami, in kakor je že izjavil danes eden izmed volilcev, ako rabite v Gradcu v zbornici naših krepkih pesti, pokličite nas, mi pridemo! Ne moram boljše skleniti zborovanja nego, da zaključim: Živeli poslanci, živele obstrukcije! Po celi dvorani je odmevalo: Živeli poslanci, živele obstrukcije! Navdušenje volilcev je bilo veliko in splošno. Iz različnih krajev so došle še naslednje izjave:

Ljubno v Savin. dolini. Prosimo, naj se blagovoli vzeti na znanje, da je tukajšnji občinski odbor v svoji današnji seji soglasno izrekel vse zaupanje slovenskim deželnim poslanecem štajerskim glede njih postopanja v deželnem zboru. — Trško občinski urad Ljubno, dne 23. dec. 1904. Župan F. Kolenc.

Korje — Pilštanj. Slovenski poslanci, junaksko se borite proti krivicam našega naroda. Ljudstvo je za vami! — Za katoliško politično društvo: Tomažič, predsednik.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Glede valda z dne 19. t. mes., se blagovoli k znanju sprejeti, da občinsko predstojništvo Sv. Jurja ob Ščavnici v imenu volilcev vsem slovenskim gg. državnim in deželnim poslanecem tem potom za njih trušapolno delovanje v državnem in deželnem zboru izreka popolno zaupanje s tem pristavkom, da se njim prepusti v vsakem obziru prosto delovanje. Ob enem vsem blagim zborovalcem veselo srečno novo leto, Bog živi! — Občinsko predstojništvo Sv. Jurij ob Ščavnici dne 26. dec. 1904. Jurij Brumen, obč. predstojnik.

Ljutomer. Ljutomersko učiteljsko društvo želi svojim poslanecem dober uspeh v borbi za domovino. — Karba, predsednik.

Ljutomer. Slovenski poslanci, po sokolski hrabro in neustrašeno naprejte! Na zdar! — Za murskega Sokola dr. Chloupek, starosta.

Ljutomer. Zadržan sem v duhu z vami in želim sklenjenemu sklepu popolnega uspeha za slovensko stvar. — Dr. Chloupek.

Presika pri Ljutomeru. Občinski urad Presika srčno pozdravlja svoje poslance v njihovem boju za prava in pravice svojega naroda. — Kapun, župan.

katerim ga je prebodel sovražnik izsa grmovja...

Tudi Kimura je utihnil za vedno, in Sato več ni mogel zatajevati svojih vzdihov. Iz majhne čete se vzdigne druga postava. Bil je zopet Rus, ki je hotel donesti vode trepečim tovarišem. Brez besede vzame posode in se s težavo poda na nevarno pot. Spremljale so ga goreče želje vseh, ker so čutili, da dela to iz usmiljenja do njih. Šel je dol po griču. Ranjence je vedno bolj mučila strašna žeja. Poslušali so njegove korake, dokler niso utihnili v daljini. Kar počí strel iz puške. Vsi se pretresejo! Da, tudi on leži na tleh, zvijajoč se v bolesti, in posode, ki naj bi prinesle tovarišem vode, leže v njegovi krvi!

Noč obupa je legla na ranjence in na njihove bolečine...

Ob zori pa naskočijo Japonci zopet grič. Ko se pride prve vrste na vrh, zsgledajo Ruse. Dve krogli zažvižgata nad njimi, se tri, štiri... Japonci ranjenci kličejo svojim tovarišem, da ne! Ogenj se ustavi in Japonci puste ranjence.

Dva ruska vojaka pa ležita skupaj v eni jami. Na njih grobu je lesen križec, in na njem zapisano z japonskimi črkami: »Tovariši ob smrti!«

Pristava pri Ljutomeru. Občina Pristava odobruje popolnoma postopanje naših vrlih slovenskih poslancev. — Vršič, župan.

Slamnjak pri Ljutomeru. Občina Slamnjak izraža svojim poslanecem popolno zaupanje in njim prepusti prosto taktiko. — Črček, župan.

Rusko-japonska vojna.

Na suhem.

Ko je izbruhnila vojna na Daljnem Vztoku in je Rusija doživela prve neuspehe na bojišču, so bili od veselja kar iz sebe Rusom sovražni časopisi in od tistega časa so započeli ti listi pravo pravcato vojno — na papirju proti Rusiji, da se lahko s polnim pravom trdi, da bi Japonska že morala zdavna zmagati, ako bi mogli kaj pomagati njeni zavezniki ob uredniških mizah židovskih, nemčurskih in drugih tem enako vrednih listov. Z blatom in gnojico so obmetovali Rusijo, njeno armado in njene vojskovodje, laž so kupičili na laž, klevetali in obrekovali so, kolikor se je dalo, vsako sredstvo je bilo dobro, samo, da bi mogli dovolj očrniti, oblatiti in ponižati to veliko slovansko državo. Vsak pošten človek, ki si je ohranil le kolikšaj zdravih možgan in samostojnega mišljenja, se je z gnevom in zaničevanjem obračal od tega ostudnega početja.

A dasi so od teh časopisov razširjene vesti o dogodkih na bojišču nosile na sebi za vsakega treznomislega človeka vidljiv pečat neresnice, vendar so se naši in se še najdejo med nami ljudje, ki še vedno slepo verjamejo tem listom.

Naš list je takoj sprva svaril, da naj se ne verjame brepogojno vsem poročilom, ki prihajajo z bojišča in da naj bo zlasti oprežno pri vesteh, neugodnih za Ruse, zlasti pa smo se trudili, da podamo čitateljem pri množici nasprotujočih si poročil jasno, verodostojno in dejansko položaju odgovarjajočo sliko o dogodkih na bojišču. In najsi so prihajale z Daljnega Vztoka še tako črne, nesrečo javljačče vesti, nam ni upalo srce in vedno in vedno smo bodreč naglašali, da položaj na bojišču ni tako neugoden za Rusijo, kakor se slika. Zato nas je čestokrat imenovalo nemčursko časopisje lažnike.

A vendar je čas dokazal, da je bilo naše mnenje pravo. Port Artur, o katerem so ti listi pisali še julija, da mora vsak dan pasti, še vedno stoji in Kuropatkinova armada, katere je bila po njihovih poročilih že gotovo desetkrat hudo poražena, popolnoma uničena pa pri Ljaojanu, nele, da še ni strta, marveč vsak hip grozi, da zmane v enem navalu vso japonsko, v Mandčuriji se nahajajočo vojsko.

Če je verjeti došlim poročilom, prede Japoncem huda v Mandčuriji. Mraz je sedaj njihov najhujši sovražnik. Iz Mukdena se poroča, da je tekom enega tedna zbolelo več nego 2000 Japoncev in da je veliko od teh umrlo.

Majhne praske med sovražnikoma se še vedno nadaljujejo. Posebno Rusi vedno vznemirjajo Japonce.

Na morju.

Med tem, ko jedro ruskega pomožnega brodovja plove pod poveljstvom admirala Roždestvenskega okoli rta »Dobre nade«, plove drugi del baltičkega brodovja sedaj proti Indijskemu oceanu. Kje se bosta obe brodovji združili, ali bosta sploh skupno potovali na kojišče, seveda ni znano. Kakor se sedaj vidi, se pri otoku Madagaskar ne bosta združili, ampak kje v obližju Sunda otokov. Eno najvažnejših vprašanj pa je, po kateri poti bodo krenili Rusi, ko bodo prišli k otočju Sunda. Japonci gotovo ne bodo čakali ruskega brodovja pred Port Arturjem, Vladivostokom ali pred kakim japonskim pristaniščem, ampak mu bodo šli nasproti, da ga prej uničijo, nego dojde na svoj cilj. Japonce čaka težka naloga, ker ne vedo, kje bi srečali Ruse. Za Fekersamovo brodovje je najkrajša pot iz Port Saida čez otok Cejlon,